

Nota Gent Sint-Jansvest

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Gwendy WYNS, Julie HAGEN en Paulien FONTEYN

17-6-2019

1. Gemotiveerd advies

Deze nota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Gent Sint-Jansvest 18 (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen binnen een archeologische zone, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en de bodemingrepen 100m² of meer bedragen, werd door de initiatiefnemer een archeologienota toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. Deze archeologienota werd opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog en werd bekrachtigd door Onroerend Erfgoed. Deze bekrachtigde archeologienota bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een proefputtenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit proefputtenonderzoek beschreven. Het plangebied is bijna volledig bebouwd met een 18de-eeuws gebouw, de werken kaderen in de herinrichting van het pand.

De advieszone was ca. 397m² groot zoals aangegeven in de opgemaakte bureaustudie. Hiervan werd 11,6m² (3%) onderzocht door middel van proefputten. Dit was voldoende om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en een correcte inschatting te maken van het archeologisch potentieel van het plangebied. Er werden 4 proefputten aangelegd, verspreid over het plangebied en rekening houdend met de geplande werken. Drie proefputten bevonden zich in de kelderruimtes, 1 proefput in de tuinzone langsheen de Ketelvest. De putten in kelders waren beperkt in oppervlakte, wegens de kleine ruimtes waarin deze werden aangelegd, en in diepte, wegens de ondiepe verstoringsdiepte.

Tijdens het proefputtenonderzoek kon een goed zicht verkregen worden op de stratigrafie van het onderzoeksgebied en de algemene geschiedenis van het perceel. Uit de bodemopbouw in werkput 1, in de kelder aan de Sint-Jansbouw, is gebleken dat het perceel in de volle middeleeuwen (en mogelijk zelfs nog eerder) in gebruik was als landbouwgrond. In het profiel van deze werkput is een donkergrijze cultuurlaag aanwezig op een diepte van ca. 20cm onder het vloerniveau. Deze cultuurlaag werd ook bij archeologische onderzoeken in de nabije omgeving geattesteerd, onder meer tijdens archeologisch onderzoek in de Kleine Vleeshuissteeg ten noordwesten van het onderzoeksgebied, aan de Brabantdam en aan de Vogelmarkt (Kouter). Uit de bodemkundige analyse van het laatste onderzoek bleek dat het gaat om een middeleeuwse landbouwlaag. Omstreeks 1100 werd de Ketelvest uitgegraven en werd de uitgegraven aarde gebruikt om een wal op te werpen aan de stadszijde. Vanaf de 14de eeuw wordt deze wal genivelleerd en ontstaat de Sint-Jansvest als straat met als weerszijden bebouwing. Mogelijk werden in werkput 2 en 4, beiden in de kelders gelegen, de resten van deze wal aangesneden, respectievelijk op een diepte van ca 45 en 50cm onder het vloerniveau. De lagen konden op basis van het aangetroffen aardewerk gedateerd worden in de 14de-15de eeuw. Bij eerdere archeologische onderzoeken in de nabije omgeving werd geattesteerd dat na het opgeven van de wal stelselmatig land werd ingewonnen op de Ketelvest door het storten van puin. De aangetroffen puinlagen in de tuinzone, in werkput 3, kenden waarschijnlijk eenzelfde functie. Bij het proefputtenonderzoek werden geen resten van voorgaande bebouwing aangetroffen, in verschillende

werkputten werden wel funderingen aangetroffen die te linken zijn aan het huidige pand en niet verder teruggaan dan de 18de-19de eeuw.

De resultaten van dit beperkte proefputtenonderzoek sluiten goed aan op de resultaten van meer grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving. Als deze resultaten afgetoetst worden aan de geplande werken en aan de bestaande archeologische kennis, dient geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd te worden. Het proefputtenonderzoek heeft het archeologisch verwachtingspatroon grotendeels bevestigd, en ieder geval geen nieuwe inzichten opgeleverd betreffende de evolutie van de gronden aan de stadszijde van de Ketelvest. Ondanks de eerder beperkte oppervlakte van de proefputten, kan op basis van de resultaten gesteld worden dat een verder archeologisch onderzoek in het kader van de geplande werken niet zal leiden tot kennisvermeerdering:

- de diepste ingrepen vinden plaats in de tuinzone, maar het onderzoek in werkput 4 heeft aangetoond dat hier tot op een diepte van minstens 2m eerder recente puinlagen aanwezig zijn. De beperkte oppervlakte van de ingrepen en de aanwezigheid van deze puinlagen zorgen ervoor dat verder onderzoek hier niet aan de orde is
- in werkputten 2 en 4 werden enkele laagjes aangetroffen die mogelijk te koppelen zijn aan de van oorsprong middeleeuwse wal langs de Ketelvest. In werkput 2 bevonden deze lagen zich echter onder de verstoringsdiepte, in werkput 4 net aan de onderzijde van de verstoringsdiepte. Op zich zal een verder onderzoek van deze lagen niet leiden tot kenniswinst: enkel in werkput 4 worden ze heel oppervlakkig verstoord, en meer informatie dan hetgeen nu is gegenereerd bij het proefputtenonderzoek kan er niet uit gehaald worden. Ze maken deel uit van een omvangrijke structuur die zich langsheen de volledig lengte van de Ketelvest uitstrekte en meerdere meter breed was; dit kan niet gevat worden in een verder onderzoek van een beperkte oppervlakte waarbij enkel het mogelijke hoogst bewaarde laagje van deze wal enkele cm diep kan onderzocht worden.
- in werkput 1 kan net binnen de verstoringsdiepte een deel van de volmiddeleeuwse cultuurlaag worden aangesneden. Deze laag werd reeds op meerdere plaatsen in de omgeving archeologisch geattesteerd. De kenniswinst – het feit dat deze laag aanwezig is binnen de kelder het dichtst bij de Sint-Jansvest – is al bereikt met het proefputtenonderzoek. Verder onderzoek gericht op deze cultuurlaag in deze kelder, met zijn beperkte oppervlakte van 15,75m² en beperkte verstoringsdiepte, zal geen nieuwe kenniswinst opleveren.